

L'abandonament al batxillerat i als cicles formatius de grau mitjà

Adrián Zancajo i Carlos Bueno

4 de novembre de 2024

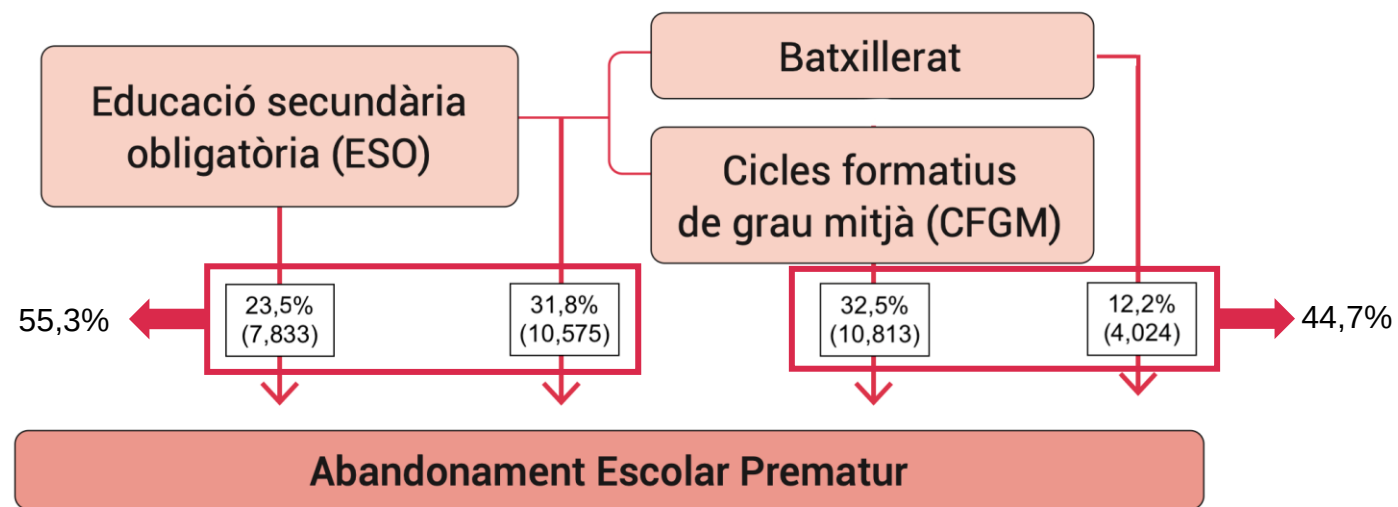
 **FUNDACIÓ
BOFILL**

Educació per canviar-ho tot

L'Abandonament Escolar Prematur

Moment d'abandonament dels joves de 19 i 20 anys l'any 2022

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del RALC

L'abandonament a l'educació secundària postobligatòria

- Educació secundària postobligatòria com a **condició necessària perquè els i les joves puguin assolir trajectòries vitals d'èxit**, tant en termes laborals com des del punt de vista del seu benestar i de les seves aspiracions vitals.
- **Contribucions de l'estudi:**
 - Anàlisi de Registre d'Alumnes de Catalunya (RALC).
 - Mirada longitudinal.
 - Aprofundiment en el fenomen de l'AEP.

L'abandonament a l'educació secundària postobligatòria

1. Alumnat que cursant el primer curs de batxillerat o CFGM no apareix matriculat a cap ensenyament al curs escolar posterior i no ha graduat (CFGM d'1 any).
2. Alumnat que cursant segon curs no apareix matriculat a cap ensenyament al curs següent i no consta com a graduat en els estudis que estava cursant.

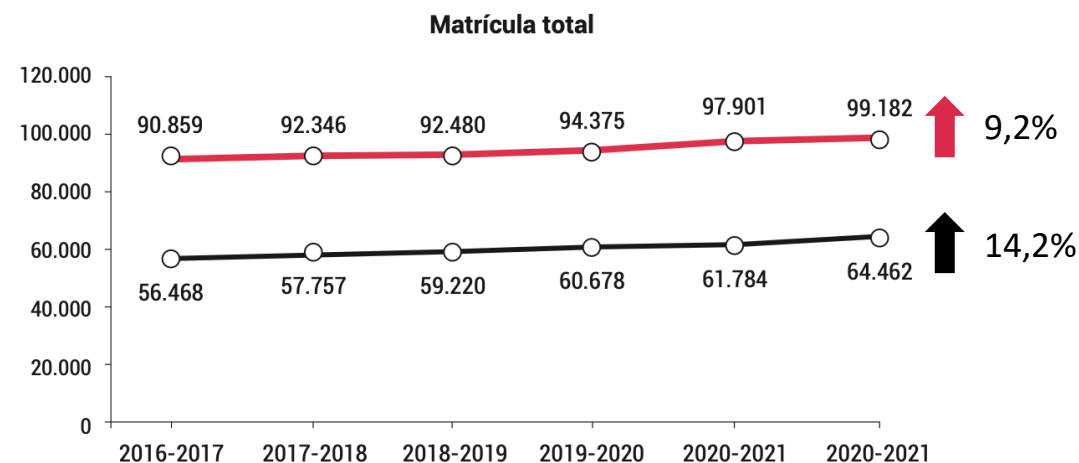
No inclou

- Canvis d'opció formativa o família professional
- Motiu baixa

La matrícula a l'educació secundària postobligatòria

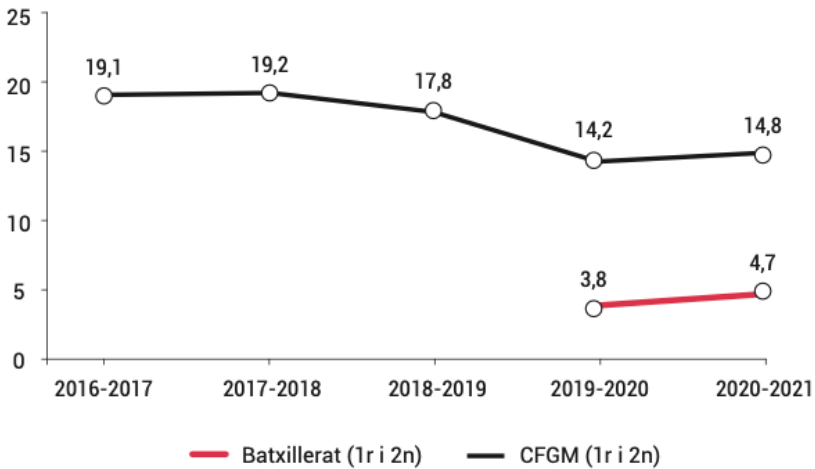
- Al voltant del **60 % de la matrícula** de l'educació secundària postobligatòria opta pel **batxillerat**, respecte a un **40 % que ho fa pels CFGM**.
- L'augment de la matrícula es deu a un **increment de la població en edat de cursar l'educació secundària postobligatòria**, no a un augment de la demanda educativa.
- Els CFGM matriculen a una major proporció **d'alumnat noi, de més edat, de nacionalitat estrangera, socialment vulnerable i amb un menor nivell d'assoliment de competències bàsiques** que el batxillerat.

Distribució entre batxillerat i els CFGM de l'alumnat escolaritzat a l'educació secundària postobligatòria. Cursos 2016-17 a 2021-22

Només en un any 4.627 alumnes de batxillerat (4,7%) i 9.167 alumnes de CFGM (14,8%) van deixar els estudis sense assolir el nivell d'educació secundària postobligatòria.

Taxa d'abandonament a batxillerat i a CFGM. Cursos 2016-17 a 2020-21

Nota: Al contrari que per als CFGM, el Departament d'Educació no disposa d'un registre unificat de graduats a batxillerat del curs 2016-17 al curs 2018-19. És per això que les taxes d'abandonament es presenten únicament per al 1r curs en aquest període.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

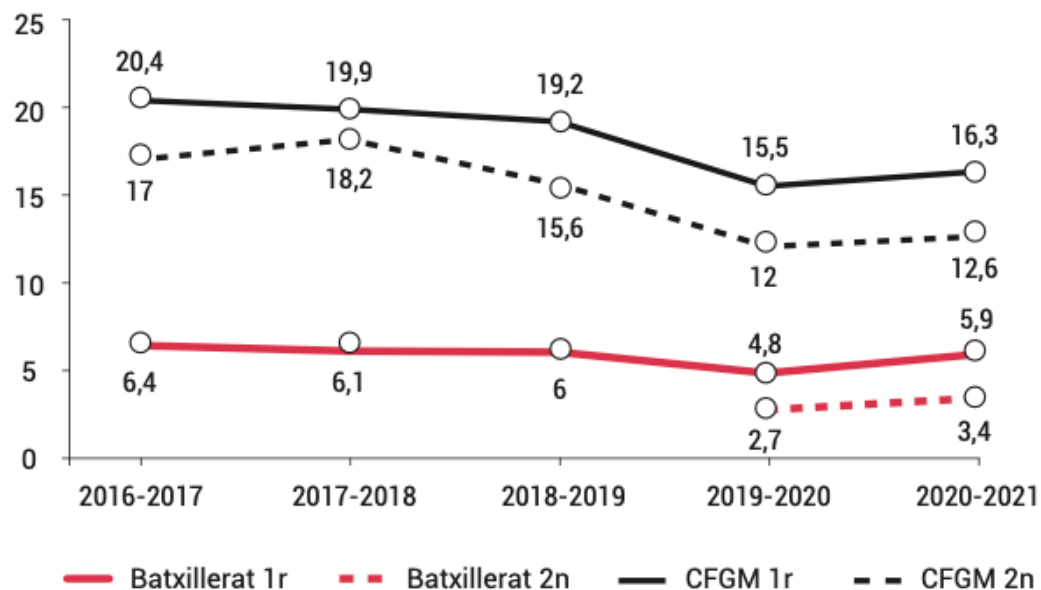
Taxa i nombre d'alumnes que abandonen a batxillerat i CFGM, cursos 2016-17 a 2020-21

		Curs escolar				
		2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
Batxillerat	Taxa d'abandonament	-	-	-	3,8	4,7
	Nombre d'alumnes	-	-	-	3.606	4.627
CFGM	Taxa d'abandonament	19,1	19,2	17,8	14,2	14,8
	Nombre d'alumnes	10.774	11.102	10.533	8.594	9.167

Font: Elaboració pròpia a patir de dades del RALC

El primer curs és crític: dos terços de tot l'abandonament que es produeix en un any als CFGM i Batxillerat es dona a primer curs.

Taxa d'abandonament a batxillerat i CFGM segons el curs.
Cursos 2016-17 a 2020-21

- Dels més de 13.000 alumnes que van deixar els estudis en el curs 2020-21, **2 de cada 3 ho van fer a 1r (9,000 alumnes).**

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

A més a més, durant el primer any un percentatge important d'alumnat opta per canviar d'opció formativa.

Trajectòries de l'alumnat de 1r de batxillerat i CFGM. Cursos 2016-17 a 2020-21

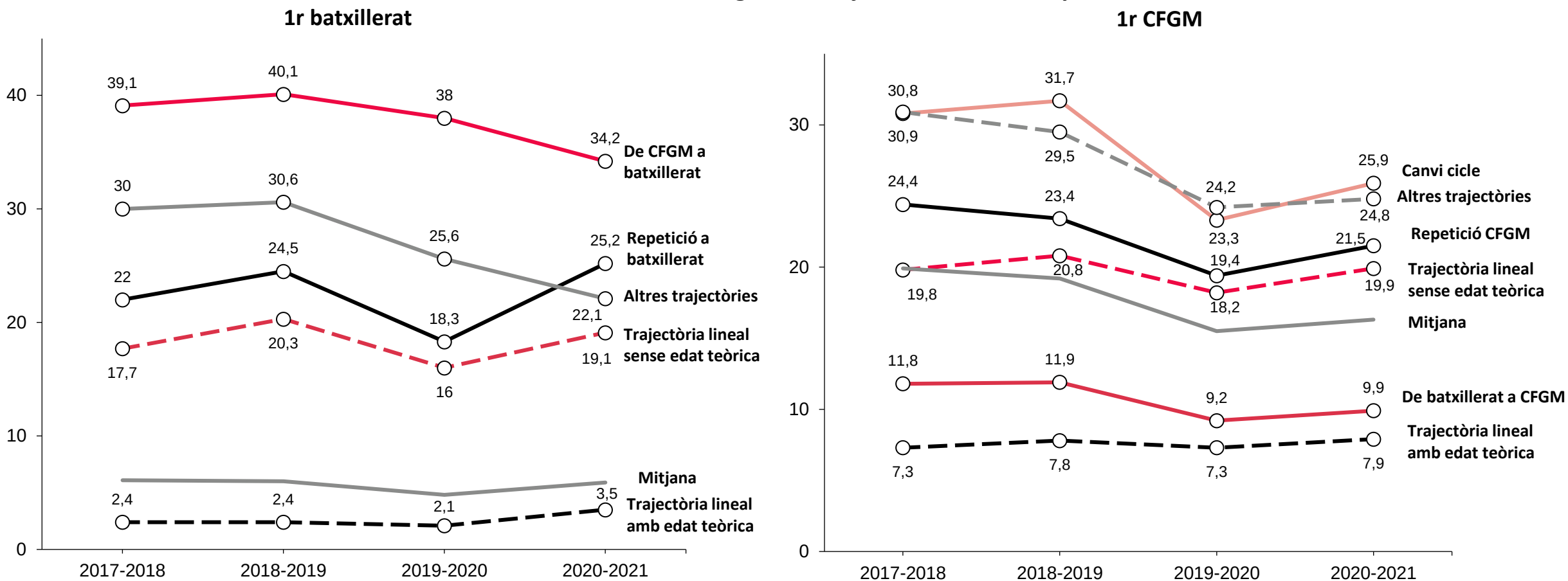
ENSENYAMENT	TRAJECTÒRIA	2016 -2017	2017 -2018	2018 -2019	2019 -2020	2020 -2021
1r batxillerat	Avança de curs	78,2	79	79,8	85,5	81,3
	Canvia a CFGM	7,6	8	7,4	5,7	7,3
	Repeteix	7,7	7	6,7	4	5,5
	Abandona	6,4	6,1	6	4,8	5,9
1r CFGM	Avança de curs	45,1	46,3	46,4	50,3	49,7
	Repeteix	16,2	15,1	15,3	13,5	14,1
	Es gradua de CFGM	12,6	12,8	13,4	15,6	14,4
	Canvia de cicle formatiu	4,6	4,8	4,7	3,9	4,4
	Canvia a batxillerat	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
	Abandona	20,4	19,9	19,2	15,5	16,3

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

- El **81,3%** de l'alumnat de 1r de batxillerat **promociona** a 2n, mentre que el **64,1%** de l'alumnat de CFGM **promociona o gradua**.
- Al batxillerat, el canvi a un CFGM (**7,3%**) és més freqüent que l'abandonament (**5,9%**).
- En el cas dels CFGM, els canvis de cicle se situen al voltant del **4,4%** de l'alumnat de 1r.

Aquells joves que transiten directament des de l'ESO a l'educació secundària postobligatòria tenen taxes d'abandonament significativament inferiors

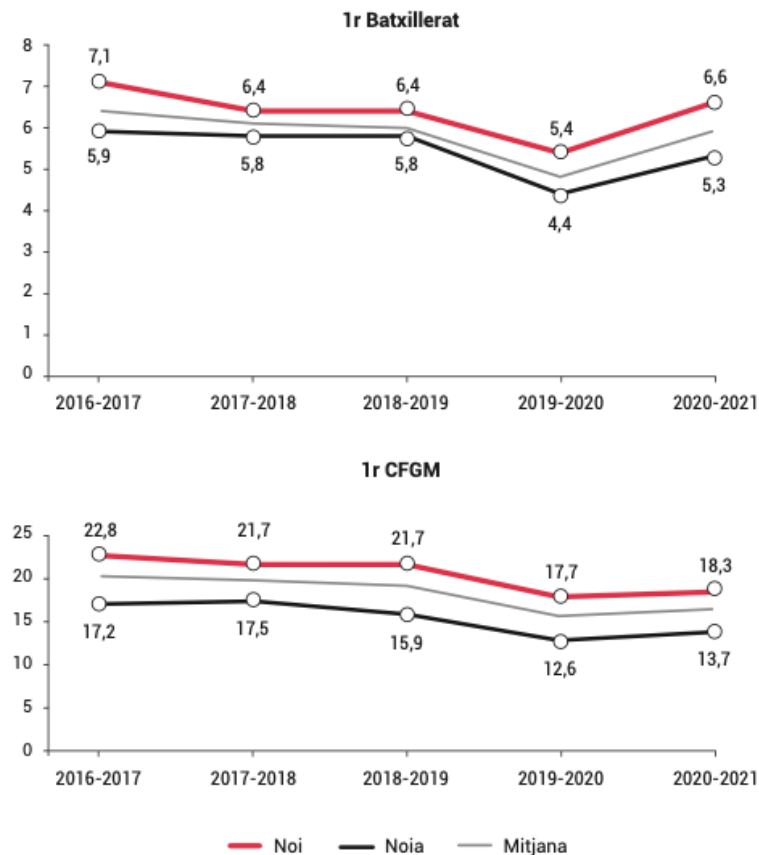
Taxa d'abandonament a 1r de batxillerat i CFGM segons la trajectòria educativa prèvia. Cursos 2017-18 a 2020-21

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del RALC

Els dèficits del sistema afecten especialment els nois, l'alumnat amb nacionalitat estrangera i amb alguna necessitat específica, que abandonen per sobre la mitjana

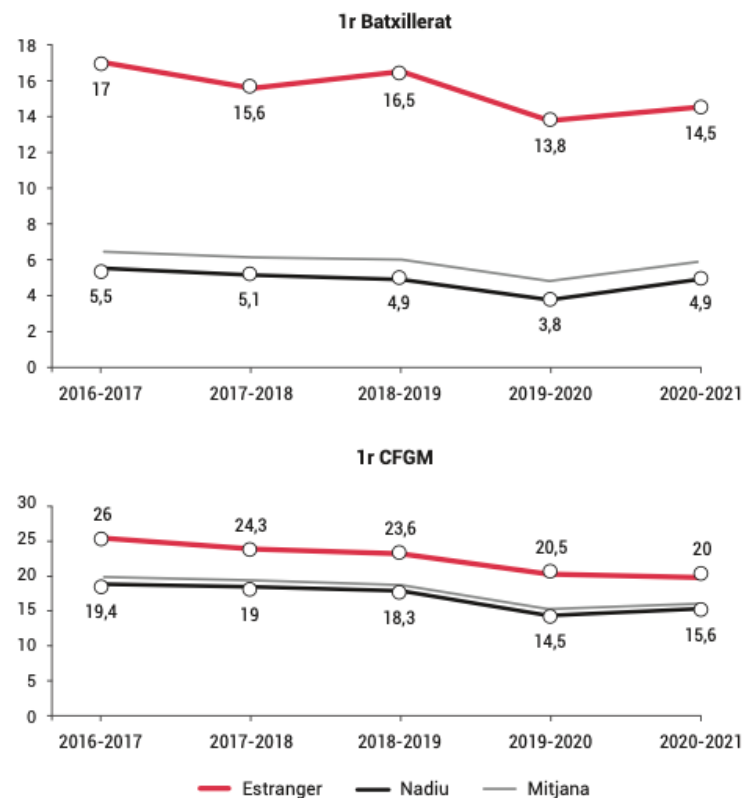
Taxa d'abandonament a 1r de batxillerat i CFGM segons el sexe.
Cursos 2016-17 a 2020-21

- Els nois presenten taxes d'abandonament entre 1,3 i 1,2 vegades superiors a les noies al batxillerat i als CFGM, respectivament.

Els dèficits del sistema afecten especialment els nois, l'alumnat amb nacionalitat estrangera i amb alguna necessitat específica, que abandonen per sobre la mitjana

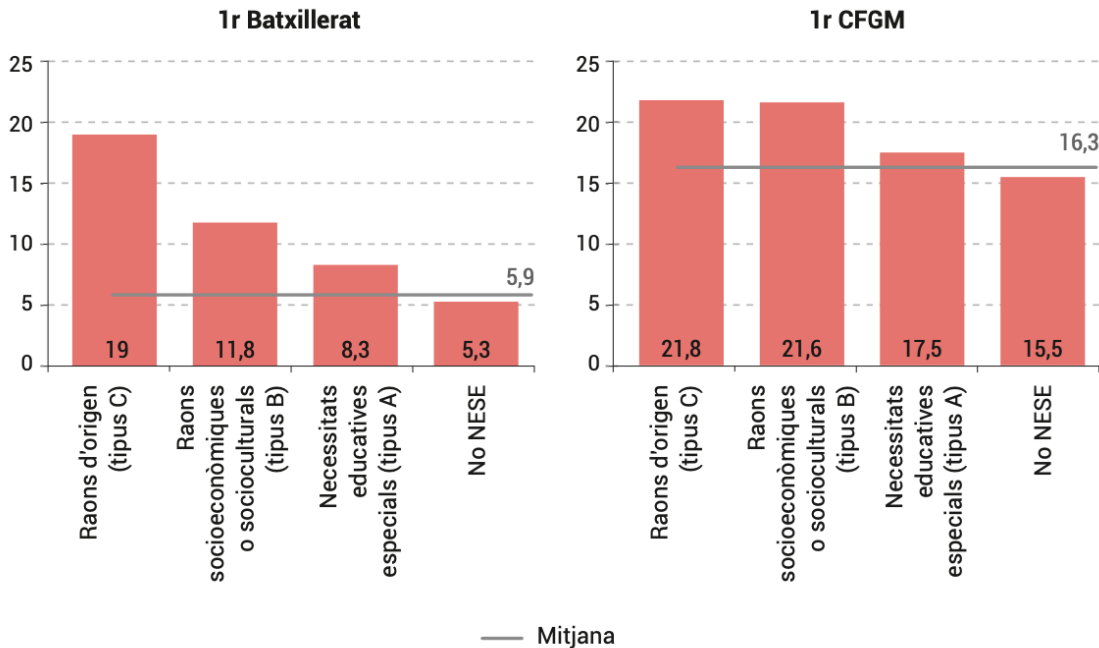
Taxa d'abandonament a 1r de batxillerat i CFGM segons la nacionalitat.
Cursos 2016-17 a 2020-21

- A batxillerat, l'alumnat de nacionalitat estrangera abandona el triple que els seus companys, mentre que als CFGM té taxes 1,3 vegades superiors.

Els dèficits del sistema afecten especialment els nois, l'alumnat amb nacionalitat estrangera i amb alguna necessitat específica, que abandonen per sobre la mitjana

Taxa d'abandonament a batxillerat i CFGM segons la condició NESE.
Curs 2020-21

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

- A més a més d'estar clarament infrarepresentat a la secundària postobligatòria, **l'alumnat amb necessitats educatives especials (NESE) abandona molt més que els seus companys, especialment al batxillerat on:**
 - L'alumnat NESE per raó d'origen (C) **presenta taxes d'abandonament 3,5 vegades superiors** als seus companys sense aquesta condició.
 - **2,2 vegades** en el cas de l'alumnat de nivell socioeconòmic baix (tipus B).
 - **1,6 vegades** per l'alumnat amb necessitats educatives especials (tipus A).

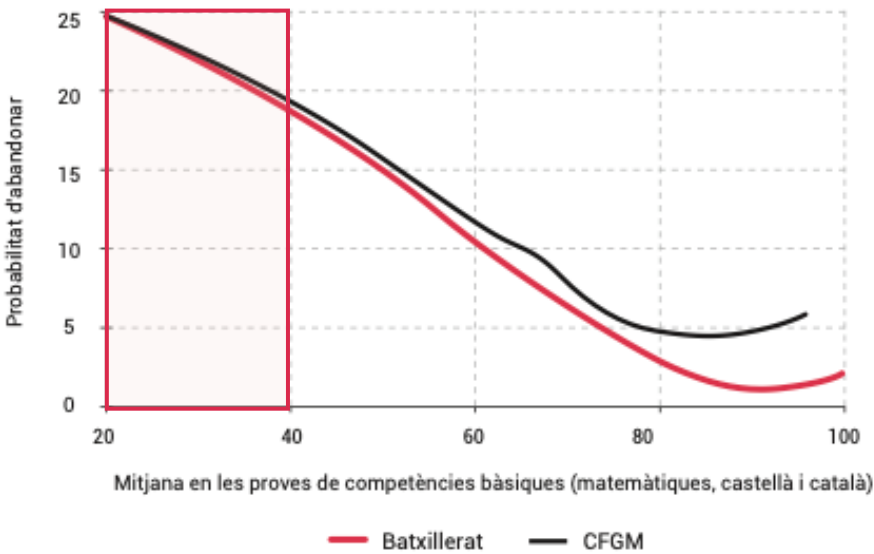
Assolir un baix nivell de competències bàsiques augmenta la probabilitat d'abandonar l'educació secundària postobligatòria.

Puntuació a les competències bàsiques a 4t d'ESO segons l'opció formativa i l'abandonament. Curs 2020-21

		CATALÀ	CASTELLÀ	MATEMÀTIQUES
Batxillerat	Abandona	71,4	75,8	64,5
	No abandona	78,7	82,1	76,9
	Diferència (%)	10,2	8,3	19,2
CFGM	Abandona	61,2	66,3	52,1
	No abandona	66,9	71,3	59,9
	Diferència (%)	9,3	7,5	15,0

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del RALC

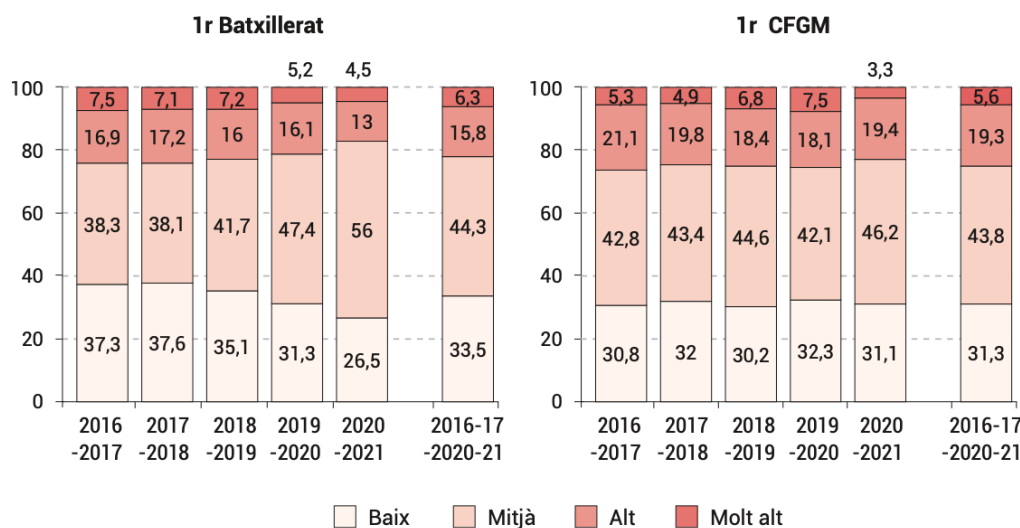
Probabilitat d'abandonament a batxillerat i CFGM segons el nivell d'assoliment a les competències bàsiques a 4t d'ESO. Curs 2020-21

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

L'abandonament és un problema especialment greu en determinats centres. Un 25% dels centres de CFGM i un 22% dels de batxillerat té nivells alts o molt alts d'abandonament

Distribució dels centres educatius segons el nivell d'abandonament a 1r de batxillerat i CFGM. Cursos 2016-17 a 2020-21

Font: elaboració pròpia a partir de dades del RALC.

- El **22,1%** dels centres de batxillerat presenta nivells d'abandonament alts o molt alts.
- En el cas dels **CFGM**, un **24,9%** té nivells d'abandonament alts o molt alts.
- La concentració de l'abandonament al batxillerat és especialment significativa **als centres de màxima complexitat (CMC)**, on la **taxa d'abandonament duplica la de la resta de centres**.
 - Mentre als CMC la taxa d'abandonament és de l'**11,8%**, a la resta de centres se situa al **5,4%**.

Recomanacions de política pública (I)

Promoure les trajectòries lineals i millorar les opcions formatives de la població adulta

- Un **sistema de beques** d'entre 9.000€ i 6.000€ l'any en funció de la situació socioeconòmica, que permeti compensar tant el cost econòmic directe com el cost d'oportunitat de continuar a l'educació.
- Un **sistema d'orientació individualitzat, flexible** i que vagi més enllà de la informació sobre les opcions d'escolarització i que acompanyi els i les joves al llarg de la seva trajectòria.
- Millorar i enfortir els **programes de formació per l'ocupació i per persones aturades** com a alternativa de qualitat als CFGM.
- Estudiar opcions per **universalitzar l'accés a l'educació postobligatòria**.

Identificar manera proactiva l'alumnat amb més risc d'abandonar i desenvolupar programes compensatoris que permetin reduir aquest risc.

- **Promoure l'ús per part dels centres educatius dels resultats de les proves de competències com a eines per identificar l'alumnat amb més risc d'abandonar i desenvolupar intervencions de prevenció.**
- Establir **programes compensatoris** durant l'ESO i també al llarg de l'educació postobligatòria que permetin **reforçar els principals àmbits competencials** (català, castellà i matemàtiques).

Recomanacions de política pública (II)

Millorar el nivell d'inclusió en l'educació secundària postobligatòria

- **Assegurar el traspàs d'informació del registre d'alumnat amb condició NESE** entre l'ESO i l'educació secundària postobligatòria.
- **Ampliar i enfortir l'ús de mesures compensatòries i dispositius d'inclusió** en l'educació secundària postobligatòria que preveu el Decret d'Inclusió de l'any 2017.

Desenvolupar programes d'intervenció específica als CMC i als centres amb concentracions elevades de l'alumnat vulnerable

- **Finançar els centres segons la seva composició de la població escolar**, de manera que es millori la dotació de recursos, tant monetaris com materials i humans que inclogui personal d'atenció educativa no docent (tècnics d'integració social, promotors escolars, educadors socials i d'educació especial).
- **La reserva de places per a l'alumnat amb condició de NESE i la planificació de l'oferta** per reduir fenòmens de segregació i concentració de població socialment desfavorida en determinants centres

L'abandonament al batxillerat i als cicles formatius de grau mitjà

Adrián Zancajo i Carlos Bueno

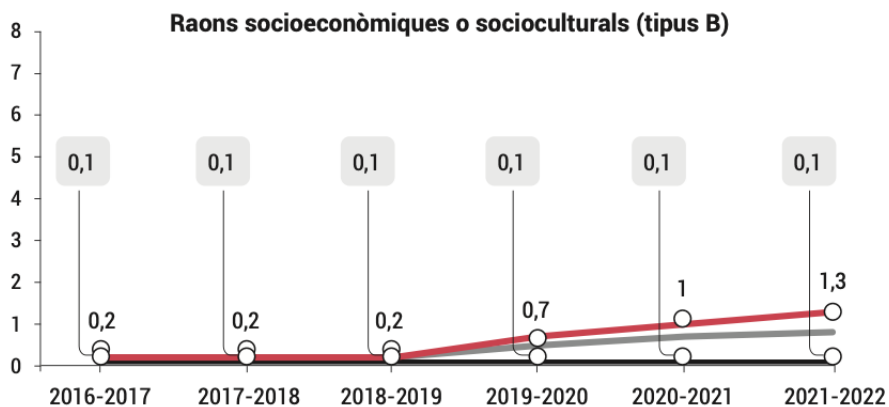
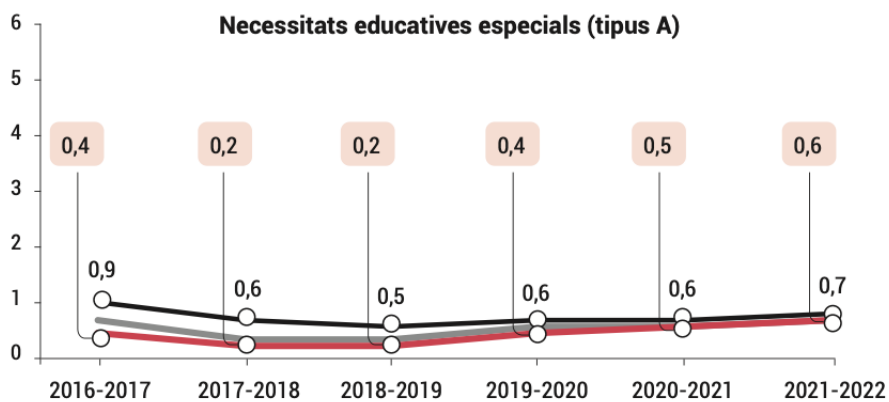
4 de novembre de 2024

 **FUNDACIÓ
BOFILL**

Educació per canviar-ho tot

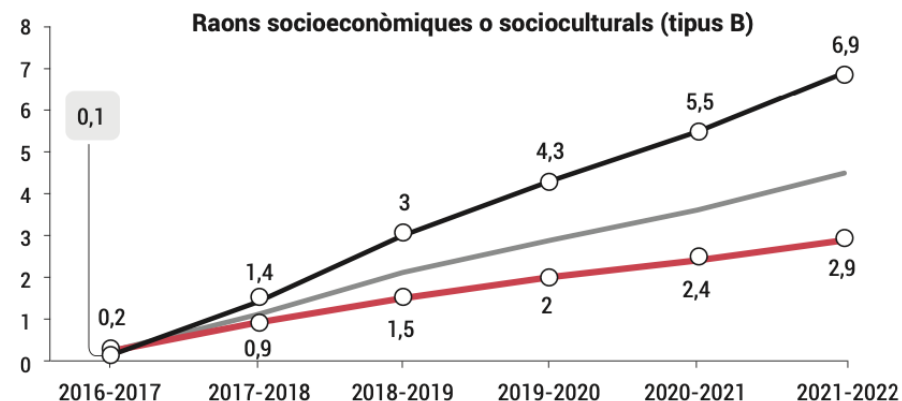
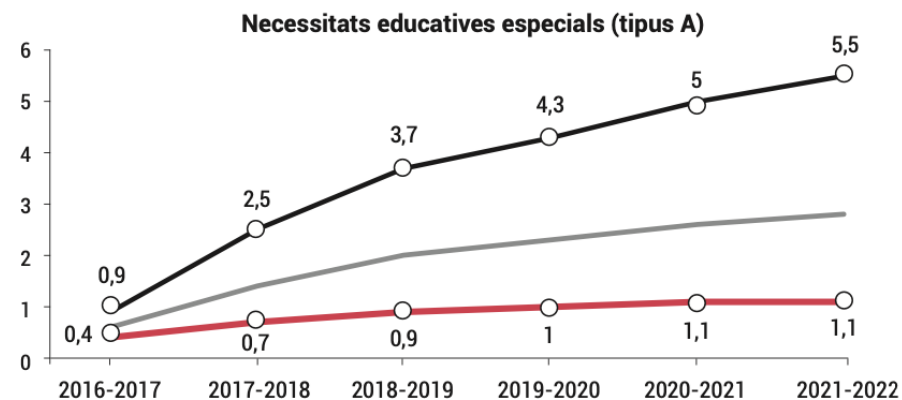
Alumnat amb condició NESE es troba infrarepresentat a l'educació secundària postobligatòria i s'identifiquen problemes de registre

Percentatge d'alumnat amb condició NESE sobre la matrícula total de batxillerat i CFGM. Cursos 2016-17 a 2021-22.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del RALC

Percentatge d'alumnat amb condició NESE sobre la matrícula total de batxillerat i CFGM (imputació). Cursos 2016-17 a 2021-22.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del RALC

Imputació

Educació per canviar-ho tot